

Čitateľ ako človek tvorivý

O aktivitách (nielen) pre seniorov v Krajskej knižnici v Žiline

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,
volám sa Marek Homola. V Krajskej knižnici v Žiline pracujem už desať rokov, ako knihovník a lektor počítačových kurzov a tvorivých dielní pre dospelých.

Touto cestou by som Vám rád predstavil aktivity so znevýhodnenými používateľmi Krajskej knižnice v Žiline, ktorým sa venujem a zároveň poukázal na tvoriví potenciál čitateľov, s ktorým sa stretávam na týchto aktivitách.

Pred desiatimi rokmi som začal pracovať v Krajskej knižnici v Žiline ako knihovník na oddelení beletrie a tiež ako asistent pri vedení počítačových kurzov. Prvé počítačové kurzy, pri ktorých som asistoval, začali v septembri 2011. Už počas tohto septembra ma kolegyne, ktoré tieto kurzy viedli, požiadali, aby som ich začal viesť ja osobne, čím sa pre mňa začalo obdobie postupného spoznávania tvorivého pohľadu našich čitateľov, na rôzne oblasti ich vzdelávania, vo vyššom veku alebo aj napriek niektorým handikepom, ktoré mali.

Počas počítačových kurzov som sa stretol s mnohými našimi používateľmi a s ich odhodlaním zdolať bariéru, ktorou bola práca s počítačom. Mnohí z nich k nám na počítačové kurzy prichádzajú aj s takým strachom a otázkou “neviem, či sa to naučím”, “viete, na mňa už doma nemajú trpezlivosť”. “Naše deti a vnúčatá nám to ukážu, to musíš takto a takto a my s toho nevieme nič, lebo je to pre nás prírychlo”. A potom prichádza odpoveď, “ved’ som Ti to už ukázal/ukázala”. Tí, ktorí vediete počítačové kurzy, sa asi stretávate s podobnými názormi.

Okrem tejto skúsenosti som sa na počítačových kurzoch, stretol aj s iným pohľadom na tému práca s počítačom, kde sa viacero účastníkov týchto kurzov zhodlo v názore, ktorý vyjadroval ich osobné potreby pre prácu s počítačom, bol to tento názor, presnejšie táto veta: “Potreboval, potrebovala by som takú počítačovú kuchárku, kde by bolo napísané: chceš toto, stlač toto.” Nakoľko som sa s týmto názorom začal stretávať častejšie, až pravidelne, začal som postupne na tejto počítačovej kuchárke pracovať. V roku 2012, sme v Krajskej knižnici v Žiline prvýkrát vydali počítačovú kuchárku pod názvom “Ako komunikovať s počítačom”. Mala vtedy viac než 70 strán a bola napísaná úplne jednoduchým spôsobom. Neskôr, v roku 2013, sme už vydali jej rozšírené vydanie na viac ako 120 stranách a v roku 2015 malo tretie vydanie tejto počítačovej kuchárky 198 strán a text v nej už bol písaný menším písmom, bola vydaná s finančnou podporou mesta Žilina a tak sme ju mohli vydať vo farebnej verzii, jej elektronickú verziu môžete nájsť aj na webovej stránke Krajskej knižnice v Žiline v časti Podujatia - Seniori.

V roku 2013 som robil intenzívny jednotýždňový počítačový kurz pre spoločnosť Aksen, aktívnych seniorov. V roku 2014 aj počítačový kurz pre zamestnancov Krajskej knižnice v Žiline, súčasťou ktorého bola aj brožúra pre zamestnancov, z ktorej som čerpal pri niektorých témach. Neskôr som robil pre zamestnancov knižnice aj počítačový kurz so zameraním na prezentácie v programe Prezi.

V súčasnosti pripravujeme pre účastníkov počítačových kurzov, na každý s týchto kurzov, samostatné brožúry, na textovej forme, ktorých aktuálne v súčasnosti pracujem.

Počítačové kurzy v Krajskej knižnici v Žiline, navštevujú rôzne vekové kategórie a skupiny ľudí. Zúčastňujú sa ich napríklad naši používatelia s poruchami sluchu, nepočujúci, slabozraký, prípadne s iným znevýhodnením, ich účastníkom bol aj študent na vozíku so sklerózou multiplex. Častými návštevníkmi kurzov sú aj seniori, kde sme jedno leto pripravovali aj generačný kurz, na ktorí sa prihlásil starý otec so svojimi vnúčatami, išlo o deti s prvého stupňa ZŠ.

Počas práce sa účastníkom kurzov darí objavovať tvorivý potenciál, ktorý je v každom z nich. Pri kurzoch sa im dostáva u nás obrovskej trpezlivosti a povzbudenie, čím naberajú takú odvalu a chuť sami sa posúvať ďalej. Získavajú tak sebadôveru a pri počítačových kurzoch idú niektorí, akoby z nižšieho levelu do vyššieho.

V Krajskej knižnici v Žiline aktuálne ponúkame sedem typov počítačových kurzov a pripravujeme aj ôsmy. Ponúkame základný počítačový kurz pre úplných začiatníkov, na ktorom sa učíme od úplného začiatku, t.j. od zapnutia počítača. Pre absolventov základného kurzu máme pripravené kurzy o textových dokumentoch a internete, kde sa učíme už aj nastavenia strany, písanie textu s odrážkami, číslovanie strán, pri internete si vysvetľujeme fungovanie Hyperlinkov a ich posielanie e-mailom.

Máme kurzy zamerané aj na prezentácie, úpravu fotografií a kurz so zameraním na smartfóny a tablety a ich používanie, počítačové kurzy o práci s tabuľkami, či tvorbe webstránok. V súčasnosti pripravujeme počítačový kurz o pripájaní sa na online stretnutia.

Okrem počítačových kurzov sa v Krajskej knižnici v Žiline venujem aj vedeniu tvorivých dielní pre dospelých. Prvé tvorivé dielne pre dospelých sme mali v máji 2016, čím sme začali s pravidelnými mesačnými stretávaniami sa v knižnici pri tvorivých aktivitách, v marci 2017 sme založili v Krajskej knižnici v Žiline Tvorivý klub, nakoľko záujem o tieto tvorivé dielne začal narastať, niekedy na nich bolo aj 26 účastníkov, preto samotní účastníci navrhli, či by sme sa mohli stretávať takto aj každý týždeň. V rokoch 2017, 2018 a 2019 sme pripravovali výstavu, kde sme si svoje jednoročné práce odprezentovali aj verejne.

Účastníkmi tvorivých dielní sú naši čitatelia z radov seniorov, znevýhodnení používatelia so zdravotným postihnutím, prekonalí sme aj bariéry, kde dielní sa zúčastnili aj klienti z domovov sociálnych služieb, vozíčkari, či pedagógovia zo škôl, ktorí sa boli učiť novým technikám. Počas tvorivých dielní sa nám darí prekonávať aj rôzne iné hranice, kde tvorili napríklad spoločne účastníci Tvorivého klubu s deťmi zo ŠZŠ Vojtaššáka v Žiline za jedným stolom. Keď si spomínam na tieto dielne, boli tam pekné chvíle a nádherné spojenia vzájomnej pomoci. Na tomto stretnutí padla aj zaujímavá informácia, kde mi pani učiteľky zo ŠZŠ oznámili, že už s niektorými deťmi budú musieť ísť, lebo tieto deti vydržia udržať pozornosť iba 30 minút. Bolo to vtedy pre mňa milé, lebo odchádzali až po 90 minútach, od začatia tvorby.

Stretnutia Tvorivého klubu sme mali už aj spôsobom, kde sme spojili kategóriu nás dospelých s prevahou seniorov a deti z materskej škôlky, ktorí spolu tvorili v jednej miestnosti na spoločnú tému. Za jeden stôl sa nám nepodarilo vtedy posadať, z technických dôvodov by nám boli ich stoly malé a im tie naše zase veľké.

Počas detského leta sme už viac krát robili aj tvorivé dielne, kde sme spojili Tvorivý klub a tvorivé dielne pre deti dohromady a vytvorili sme tak možnosť, aj generačného tvorenia. Na týchto dielnach sa opakovane zúčastnil aj nepočujúci chlapec, o jeho hendikepe sme vedeli len ja a tí, ktorí ho poznali. Počas detského leta, som viedol aj tvorivé dielne pre deti nepočujúcich rodičov.

Na tvorivom klube sa nám podarilo vytvoriť komunitu ľudí, ktorí sa tu stretávajú a často po našom spoločnom stretnutí ešte odchádzajú posediť do mesta a tam v stretnutí pokračujú ďalej. Mnohí z nich, si už začali aj sami vytvárať svoje návody, ktoré na Tvorivom klube potom prezentujú a učia ich potom iných. Najkrajším darčekom, ktorí som od nich dostal, bol narodeninový darček. Keď mi v deň mojich narodenín povedali, že si pre mňa pripravili darček a to, že dnes budú Tvorivý klub viesť oni, pričom si pripravili novú techniku výroby náramku, a Tvorivý klub viedla jedna z účastníčok týchto dielní.

Minulý rok sme Tvorivý klub, ktorý býva v poobedných hodinách, rozšírili o večerný Tvorivý klub, na ktorom sa venujeme kresleniu a maľbe. Na večerné kreslenie v knižnici, ako aj na poobedný Tvorivý klub, chodia účastníci rôznych vekových kategórií, kde tak vytvárame súčasne aj generačné stretnutia. Navštevujú ich členovia, ktorí sú súčasne aj čitateľmi knižnice, od žiakov Základných škôl až po seniorov. V súčasnosti máme od mája aj výstavu výtvarných prác členov večerného Tvorivého klubu pod názvom Svet našimi očami, výstava je sprístupnená na prízemí knižnice do konca júna.

Počas obdobia, kedy sme sa nemohli fyzicky stretávať v priestoroch knižnice, či už pri počítačových kurzoch alebo na Tvorivom klube, sme v Krajskej knižnici v Žiline začali organizovať Online Tvorivý klub, na ktorom sa začali zúčastňovať aj naši noví členovia. Takto mohli vytvoriť opäť aj generačné prepojenie, nakoľko sa na online Tvorivý klub pripojili okrem seniorov aj mladší účastníci z radov žiakov, študentov a rodiny s deťmi.

V súčasnosti opäť prebieha večerný Tvorivý klub a Tvorivý klub, ktorý býva v poobedných hodinách. Podujatia pripravujeme vo forme fyzickej súčasne s možnosťou online tvorenia. Vďaka tomu sa k nám online pripojili aj z centra sociálnych služieb, ktorí k nám v minulosti na tvorenie zavítali aj osobne.

Minulý rok sme spolu s kolegyňami a kolegom absolvovali posunkový kurz, ktorý viedla pani Janka Filipová z Krajského centra nepočujúcich ANEPS Žilina. Pani Janka Filipová je nepočujúca, zároveň je to aj moja bývalá žiačka z počítačového kurzu. Našu knižnicu navštevujú aj nepočujúci čitatelia, ktorých veľmi potešilo, keď sa ich kolegyne pozdravili posunkami. Počítačové kurzy v Krajskej knižnici v Žiline už aj v minulosti navštevovali nepočujúci a používatelia s poruchami sluchu. V našej knižnici pripravujeme v budúcnosti na Tvorivý klub v Krajskej knižnici v Žiline. pozvať aj nepočujúcich, v tomto smere už spolupracujeme aj s pani Filipovou. Na tohtoročné Detské leto v Krajskej knižnici v Žiline pre deti pripravujeme aj stretnutie, na ktorom im predstavíme posunkový jazyk a spolu s deťmi sa naučíme aj niektoré posunky.

V Krajskej knižnici v Žiline sa spolu s kolegyňami a kolegami stretávame aj s nevidiacimi a slabozrakými používateľmi, najmä pri zapožičiavaní zvukových kníh zo Slovenskej knižnice pre nevidiacich v Levoči, s ktorou naša knižnica spolupracuje. Spolu s kolegyňou sme sa zúčastnili školenia o aplikácii Corvus, je to aplikácia pre nevidiacich na sťahovanie a počúvanie, zvukových kníh a časopisov, zo SKN v Levoči. Koncom roka 2019 sme spolu s touto kolegyňou pripravili

stretnutie s nevidiacimi a slabozrakými používateľmi v našej knižnici, kde sme im rozprávali o službách SKN v Levoči, predstavovali sme im webovú stránku SKN v Levoči, aplikáciu Corvus a služby Krajskej knižnice v Žiline pre znevýhodnených používateľov. Počas stretávania sa z nevidiacimi a slabozrakými som dostal návrh od nevidiaceho pána, či by som mohol pripraviť počítačový kurz aj pre nevidiacich, aby sa naučili lepšie orientovať na počítači. Nad týmto návrhom, už uvažujem, no zatiaľ hľadám niekoho, kto by mi v tom vedel poradiť, nakoľko to pre mňa, ako vidiaceho, nie je až tak ľahká úloha. Osobne som sa už pokúšal pomocou softvéru na čítanie pre nevidiacich orientovať na počítači, nie je to jednoduché. Je to v tomto smere aj pre mňa výzva k tvorivosti.

V Krajskej knižnici v Žiline sme spolu s kolegyňou pripravovali aj Klub ľudových tradícií, na ktorom sme si predstavovali rôzne regióny Slovenska, ľudové remeslá. Vždy na úvod sme mali pripravenú krátku scénu k pripravovanej téme, či už o danom regióne alebo remesle, o ktorom sme sa potom rozprávali. Autorom scenárov ku scénkam som bol ja osobne, hercami sme boli my knihovníci, scény bývali o dvoch až štyroch hercoch. Na klub ľudových tradícií k nám prichádzali aj rôzni hudobní hostia, ako napríklad speváčka Mariana Barbořáková z folklórneho súboru Stavbár, či speváčka Renáta Čonková s dcérou Vivien. Počas klubu nám hudobný sprievod robievali, aj členovia nášho klubu, tvorili sme tu často medzigeneračné stretnutia.

Vďaka tvorivému potenciálu našich čitateľov, s ktorým sa stretávam počas svojej práce, mám možnosť vidieť aj to, že v každom z nás býva toho často viac než si sami myslíme.

Pripojiť sa na náš Tvorivý klub v online forme, môžu tak aj účastníci z iných miest, prípadne okresov. Ak by sa chcel niekto z Vás pridať, môžete mi potom nechať na seba kontakt, zaradíme Vás do zoznamu používateľov, ktorým posielame v rámci Tvorivého klubu a počítačových kurzov osobitné pozvánky spolu s návodmi z tvorivých dielní. Pridať sa môžete aj v prípade, že túto možnosť by ste chceli poskytnúť Vaším používateľom, aj ako formu spolupráce s nami.

Na záver Vám ďakujem za Vašu pozornosť a prajem Vám veľa úspechov a tvorivosti pri Vašej práci.